

Wandelommetje Amalia: Wortel-Kolonie

Wortel-Kolonie is erkend als Werelderfgoed, als het eerste cultuurlandschap in Vlaanderen: statige lanen met veel rust en stilte. Door de erkenning zal het gebied nog niet direct worden overlopen, maar wacht niet te lang met dit wandelommetje, dan ben je bezoekers van verder weg nog zeker voor.

Het Unesco-Werelderfgoed is een kwaliteitslabel om u tegen te zeggen, maar dat hoeven we regelmatige bezoekers van Wortel-Kolonie niet meer uit te leggen: een prachtig gebied met een flink brok (bewaarde) historie. We kiezen in dit wandelommetje voor niet zo druk gebruikte wandelwegen over het 403 hectare grote terrein.

Maatschappij van Weldadigheid

In 1822 sticht Johannes van den Bosch met zijn Maatschappij van Weldadigheid zijn vijfde kolonie in Wortel. Het idee was hetzelfde als bij de koloniën in Noord-Nederland: armoede zou worden aangepakt door armen uit de stad een boerderijtje te geven met een stukje grond zodat ze in hun levensonderhoud konden voorzien. De grond was weinig vruchtbaar, de mensen hadden er geen ervaring mee én voelden er vaak ook weinig voor. Niet verwonderlijk dat dit landbouwexperiment al snel mislukte. Met de Belgische onafhankelijkheid werden de boerderijtjes in brand gestoken. Er hebben er wel 130 gestaan.

In 1870 koopt de Belgische Staat Wortel-Kolonie aan. Het wordt een ‘weldadigheidskolonie’, mannelijke landlopers en bedelaars worden er opgevangen en aan het werk gezet. Menselijke handen herschikten het landschap wat vandaag nog te zien is in de monumentale dreven. De landlopersboerderij stamt uit die tijd, nu proeven kinderen er van het boerderijleven in De Bonte Beestenboel en leer je in de Klapekster meer over de natuur van Wortel-Kolonie. Vanaf 1993 zijn er geen landlopers meer, nu bewerken landbouwers de gronden in de Kolonie.

Les Quatre Bâtiments

Een kenmerkend punt in Wortel-Kolonie is de kruising van twee hoofddreven waar de gebouwen als een ruit zijn gesitueerd. Daar zijn vanaf het begin in 1822 de directeurswoning, de school en bedrijfsgebouwen met onder meer een spinnerij en een magazijn gebouwd. Op kaarten is deze plek lang als ‘Les 4 Bâtiments’ aangeduid. Het Casino deed eerst dienst als kazerne, later was het een ontspanningscentrum van Wortel-Kolonie. Nu wordt het gebruikt door Widar. Mensen met een verstandelijke beperking leven er samen in een gemeenschap en baten er een café uit. Ook het gebouw aan de andere zijde is in gebruik bij Widar.

Oude Hoogstratensebaan

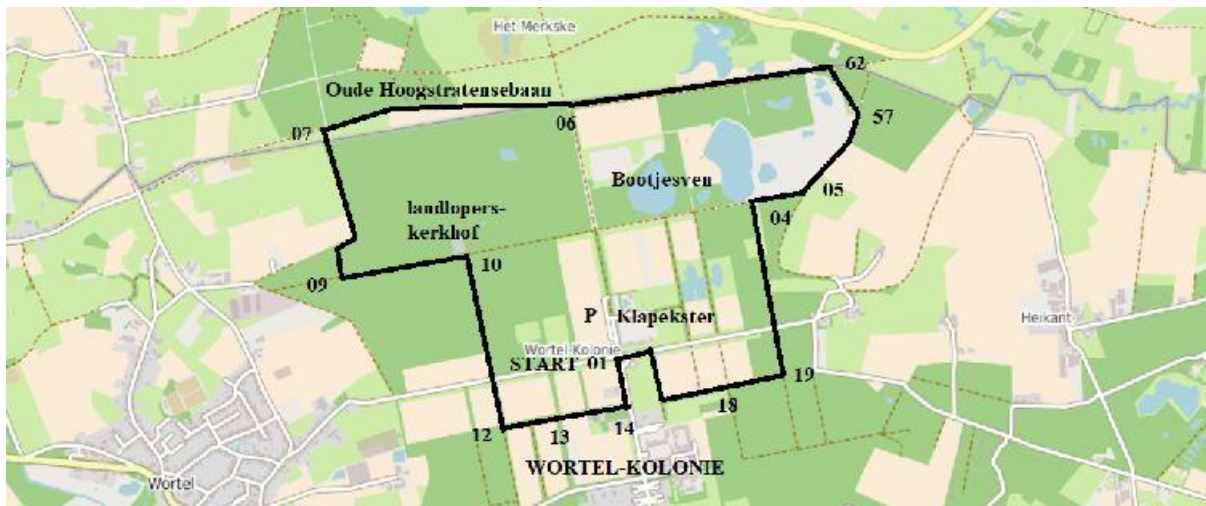
Op dit ommetje ligt het startpunt niet in het Baarles heem. Erg? Of misschien juist niet als je ziet waar het wel begint? Vlakbij het informatiecentrum van Natuurpunt Markvallei, waar je niet alleen alle informatie kunt krijgen over Wortel-Kolonie maar ook over het Merkske. De Klapekster afficheert zich niet voor niets als ‘Toegangspoort voor het Merkske’.

Toch wandel je op dit ommetje ook een klein stukje in Holland: over de Oude Hoogstratensebaan, een weg die in de Buurtatlas is aangeduid als ‘gemeenschappelijke weg’: chemin déclaré mitoyen en vertu de la convention de 5 novembre 1843 entre la Belgique et les Pays-Bas. Tegenover café In Holland ligt nog zo’n gemeenschappelijke weg: de Tikkenhaenweg. Die zijn we al eerder tegengekomen in het ommetje Tikkenhaen.

De weg van Baarle-Nassau naar Hoogstraten is door honderdduizenden bodes, marskramers, pelgrims, kunstenaars en geleerden gevolgd. Het was een ‘verkeersader’ in het Hertogdom Brabant, op de verbinding van Den Bosch naar Antwerpen. Vanaf Baarle-Brug liep de route langs de grens naar de Schootsenhoek en dan rechtdoor over de Bosuil en ’s Boschstraat naar

Hoogstraten. De huidige verbinding over het kruispunt in Castelré naar de brug over de Mark bij Minderhout is er pas na de Tweede Wereldoorlog gekomen.

Als je nu op de Oude Hoogstratensebaan een door paarden getrokken koets tegenkomt, dan kan het bijna niet anders dat je gedachten afdwalen naar figuren als Hugo de Groot, Maarten van Rossum, koningin Christina van Zweden of Mariken van Nieuweghen, die zich allemaal over deze weg met de koets naar Antwerpen hebben gespoed, of weer terug. De zandweg was in die tijd niks beter dan nu, misschien wel slechter.

Dit ommetje is precies acht kilometer.

De route

Je kunt vlakbij de kruising in Wortel-Kolonie parkeren op de vorig jaar aangelegde parking (tegenover de Klapekster). Het ommetje vertrekt op de kruising, Les Quatre Bâtiments, bij knooppunt 01. Vervolgens naar 14 – 13 – 12 – 10 (landloperskerkhof) – 09 – 07 (Oude Hoogstratensebaan) – 06 – 62 – 57 – 05 – 04 -19 – 18 – 01. De Klapekster, het bezoekerscentrum van Natuurpunt met terras is elke middag open (niet op maandag), op zondag al vanaf 10.30 uur. Bij Den Bayerd (Casino) kan je woensdag-, donderdag- en vrijdagmiddag plus de hele zondag terecht; in de wintermaanden alleen op zondag. Dit ommetje is precies acht kilometer.

Een van de dreven in Wortel-Kolonie.

De Bayerd, een van de 4 Bâtiments.

Met een nummer leefden de landlopers in Wortel-Kolonie... en stierven er.

Oude Hoogstratensebaan, nog steeds een zandweg.

De Klapekster draait volledig op vrijwilligers.

Langzaam wordt de beplanting langs de dreven vernieuwd.